

Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023

Deel 1: gezamenlijk deel Montfoort-IJsselstein-Nieuwegein

Gemeente Montfoort
Gemeente IJsselstein
Gemeente Nieuwegein

Verantwoording

Titel	Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023
Subtitel	Deel 1: gezamenlijk deel Montfoort-IJsselstein-Nieuwegein
Projectnummer	357643
Referentienummer	SWNL0227746
Revisie	Ontwerp O3
Datum	19-07-2018

Auteur(s)	Elwin Leusink, Karst Jan van Esch
E-mailadres	elwin.leusink@sweco.nl

Gecontroleerd door	Karst Jan van Esch
--------------------	--------------------

Paraaf gecontroleerd

Goedgekeurd door

Paraaf goedgekeurd

Aline te Linde

Inhoudsopgave

1	Een gezamenlijk gemeentelijk rioleringsplan	5
1.1	Goed omgaan met water is belangrijk.....	5
1.2	Uitdagingen voor de toekomst.....	5
1.3	Samenwerken aan een gezamenlijk GRP en drie individuele GRP'n	6
1.4	Redenen om samen te werken.....	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Hoe staan we ervoor?	7
2.1	Waterketen MIJN-gemeenten.....	7
2.2	Samenwerken.....	7
2.3	Aandachtspunten.....	7
3	Wat willen we bereiken?	9
3.1	Visie	9
3.2	Uitdagingen.....	11
3.3	Stedelijk afvalwater	14
3.4	Afvloeiend hemelwater	16
3.5	Overtollig en tekort aan grondwater	17
3.6	Samenwerken met onze inwoners	21
3.7	Doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden	22
4	Samenwerken	24
4.1	Samenwerken op vele niveaus.....	24
4.2	Regionale samenwerking voor kennisontwikkeling	24
4.3	MIJN-samenwerking voor uitvoeringsvraagstukken op het gebied van water	24
4.4	Gemeenten voor lokale vraagstukken en projecten	27
4.5	Samenwerken aan de uitdagingen	28
	Bijlage 1 Doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden	30

1 Een gezamenlijk gemeentelijk rioleringsplan

1.1 Goed omgaan met water is belangrijk

In onze gemeenten is overal water te vinden. Het stroomt door de sloten, watergangen en rioolbuizen. Bij graafwerk is er al snel grondwater zichtbaar. Om goed om te gaan met dit water hebben we dit gemeentelijk rioleringsplan (GRP) opgesteld. Hierin geven we aan hoe we omgaan met de drie zorgplichten die we hebben voor water: stedelijk afvalwater, afstromend hemelwater en overtollig grondwater. Drinkwater, afvalwaterzuivering en oppervlaktewateren hebben veel invloed op deze zorgplichten, daarom staan ze hier ook in benoemd. Dit GRP geeft aan hoe belangrijk water is voor onze leefomgeving en wat we daarmee doen.

1.2 Uitdagingen voor de toekomst

De zorg voor stedelijk afvalwater, afstromend hemelwater en overtollig grondwater is al vele jaren op een goede manier geregeld. Hier is een systeem voor opgebouwd dat over het algemeen goed functioneert. Om de soms grote uitdagingen die er zijn aan te kunnen, moet dit huidige systeem wellicht veranderen. We geven daarom in dit GRP uitgebreid aandacht aan de volgende belangrijke uitdagingen

- **Klimaatverandering** zorgt voor vaker voorkomende zware neerslag en ook zwaardere neerslag. Ook periodes van hitte en droogte zullen vaker gaan voorkomen. Dit heeft invloed op ons watersysteem: er kunnen problemen ontstaan door teveel en te weinig water. De gemeentelijke riolering is hier niet op voorbereid.
- Iedereen wil een **duurzame toekomst**. De uitdaging is om dit voor de waterketen waar te maken. Nieuwe technieken bieden kansen, maar in hoeverre zijn ze doelmatig te realiseren?
- **Toenemende complexiteit** van het watersysteem zorgt ervoor dat het moeilijker is om oplossingen te vinden voor problemen. Doordat zowel bovengronds als ondergronds steeds meer voorzieningen worden aangelegd, wordt het systeem groter. Hier komt bij dat al deze gemengde riolen, hemelwaterriolen, vuilwaterriolen en andere voorzieningen verbonden zijn met de rioolwaterzuiveringsinstallatie en oppervlaktewateren, waardoor een aanpassing op de ene plek gevolgen kan hebben op een andere plek.
- **Slimmer beheer** van het bestaande watersysteem, door betere afwegingen te maken over wat wel en niet nodig is. Doordat jarenlang gegevens zijn verzameld over de riolen, is het nu mogelijk om beter te bepalen wat nodig is. Dit noemen we asset management.
- Zijn er **voldoende mensen om het werk uit te voeren**? De instroom bij veel wateropleidingen is de laatste jaren beperkt gebleven, terwijl er wel uitstroom is geweest (onder meer door vergrijzing). Met de groeiende uitdagingen wordt het steeds belangrijker dat er voldoende gekwalificeerd personeel is om het werk uit te voeren. Is dat er nu? En waar vinden we ze in de toekomst?

1.3 Samenwerken aan een gezamenlijk GRP en drie individuele GRP'n

We hebben dit GRP gezamenlijk opgesteld. Dit houdt in dat dit document wordt vastgesteld door de gemeenteraden van Montfoort, IJsselstein en Nieuwegein. Door de gemeentenamen in deze volgorde te zetten ontstaat de naam MIJN-GRP, daarom komt deze naam soms terug in dit document. De MIJN-samenwerking is een vrijwillige samenwerking van drie Winnet gemeenten. De samenwerking is ontstaan vanuit de gedachte dat de uitdagingen voor de buurgemeenten vergelijkbaar zijn, daarom kun je de uitdagingen gezamenlijk oppakken. Alles wat we delen staat daarom in dit gezamenlijk GRP. In een apart gemeentelijk GRP leggen we vast wat specifiek is voor elke gemeente.

Het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) speelt ook een belangrijke rol in de omgang met water. Zij werken aan de waterveiligheid, waterzuivering en het beheer van oppervlaktewateren. Om tot een goed GRP te komen zijn zij intensief betrokken geweest bij de totstandkoming van dit document.

1.4 Redenen om samen te werken

We hebben de volgende redenen om samen te werken aan het GRP:

- Kennisoverdracht: door samen na te denken en ideeën uit te wisselen vergroten we de denkkraft en nemen we elkaars sterke punten over.
- Kostenbesparing: door kennisoverdracht maken we betere keuzes.
- Kwaliteit: door samen te werken krijgen we meer uniformiteit en vergelijkbaarheid, waardoor we zien waar de kwaliteit kan worden verhoogd.

1.5 Leeswijzer

Dit is het gezamenlijk deel van het GRP van onze gemeenten. Alles wat we delen staat hier, alles wat specifiek is voor één gemeente staat in het individuele GRP.

In hoofdstuk 2 bekijken we hoe we ervoor staan. In hoofdstuk 3 gaan we in op de toekomst: wat willen we bereiken?

2 Hoe staan we ervoor?

2.1 Waterketen MIJN-gemeenten

Binnen de MIJN-gemeenten ligt een uitgebreid netwerk van kolken, riolen, grachten, vijvers, sloten en andere voorzieningen om water in te zamelen, te verwerken en af te voeren. Dit netwerk is door ons onderhouden en waar nodig vervangen. Bij nieuwe ontwikkelingen is een watersysteem aangelegd dat beter voorbereid is op extreme weersomstandigheden. We hebben verschillende onderzoeken gedaan om een beter inzicht te krijgen in de waterketen.

Natuurlijk ging het niet altijd goed. In de individuele GRP'n gaan we daar dieper op in. Enkele opvallende zaken benoemen we hieronder:

- Er is enkele keren wateroverlast geweest. Dit is altijd onderzocht en de oorzaken zijn heel verschillend, van capaciteitsgebrek in het oppervlaktewater tot verkeerde aansluitingen op eigen terrein.
- Een deel van de benodigde werkzaamheden in IJsselstein en Montfoort is niet uitgevoerd door een tekort aan personele capaciteit.

2.2 Samenwerken

In 2008 werd de regionale Winnet-samenwerking voor de afvalwaterketen opgezet, wat uiteindelijk leidde tot het ondertekenen van een samenwerkingsovereenkomst op 20 december 2012. Er is een goedlopend samenwerkingsverband ontstaan, dat zich vooral richt op grote ontwikkelingen/vraagstukken in de waterketen.

Om ook op meer 'praktische' zaken te gaan samenwerken is sinds enkele jaren meer contact gekomen tussen de gemeenten Montfoort, IJsselstein, Nieuwegein, Oudewater en Lopik. Hier wordt gesproken over werkbestedingen, kosten en andere vragen die in de praktijk voorkomen. Hier is al uit voortgekomen dat de kolkenreiniger van Nieuwegein ook wordt ingezet in IJsselstein, ook zijn verschillende bestekken gezamenlijk opgesteld. Hierdoor wordt kennis uitgewisseld en op kosten bespaard door het schaalvoordeel.

2.3 Aandachtspunten

De laatste jaren is klimaatverandering een belangrijk thema geworden. Er is meer informatie bekend over de gevolgen van klimaatverandering en landelijk is er beleid gemaakt om ruimtelijke adaptatie te stimuleren (Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie). Enkele zware buien in Nederland hebben tot grote wateroverlast geleid, wat veel aandacht kreeg in het nieuws. Hierdoor is duidelijker geworden wat de gevolgen van klimaatverandering kunnen zijn.

Ook burgerparticipatie heeft meer aandacht gekregen. Er is een grotere roep om als overheden samen te werken met burgers, in plaats van voor burgers te werken. Hier bestaan vele vormen voor en er is nog geen duidelijk beeld wat nodig is voor de waterketen.

Twee andere thema's die op zijn gekomen zijn de Omgevingswet en kwetsbaarheid. Door de invoering van de Omgevingswet moeten er andere plannen worden opgesteld, waar water een plek in moet krijgen. Ook het werven en vasthouden van voldoende en goed opgeleid personeel vraagt steeds meer aandacht. Schaarste op de arbeidsmarkt wordt meer voelbaar, vooral als het gaat om technici.

3 Wat willen we bereiken?

3.1 Visie

De verschillende betrokken overheden werken – ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheden – aan de volgende primaire doelen van de waterketenzorg (drinkwater, riolering en zuivering):

- het leveren van gezond en voldoende drinkwater;
- het beschermen van de volksgezondheid;
- het bijdragen aan schoon water (van “helder” naar “schoon” water);
- het zorgen voor droge voeten;
- het bijdragen aan een goed en duurzaam leefmilieu.

Met het GRP richten we ons op de afvalwaterketen en daarmee vooral op de volksgezondheid, schoon water, droge voeten en het leefmilieu. De afvalwaterketen is onderdeel van de waterketen, daarom kijken we waar nodig ook naar drinkwater.

In onze visie geven we aan hoe we op de lange termijn naar de waterketen kijken. Het is goed mogelijk dat we er tientallen jaren over doen om dit te bereiken. Het pad er naartoe geeft het tempo aan. Dit pad, de beleidskeuzes, is beschreven in dit hoofdstuk.

VISIE Waterketen lange termijn, de stip op de horizon

Na gebruik van het drinkwater ontstaat afvalwater. Dit afvalwater houden we gescheiden van ander afvalwater, zoals afvloeiend hemelwater en overtollig grondwater. Alle bruikbare componenten (mineralen, energie, schoon water) in het afvalwater gebruiken we. Wat we niet kunnen hergebruiken, brengen we (lokaal) in het milieu terug, na eventueel lokaal behandeld te zijn. Reststromen die dan nog overblijven, zuiveren we waarna ze in het milieu worden gebracht. De zuiveringsinstallatie werkt hierbij volgens de best beschikbare technieken, waarbij zo min mogelijk reststoffen overblijven en op energiegebied zelfvoorzienend is.

Gemeente, waterschap en perceeleigenaar hebben in de afvalwaterketen een gedeelde verantwoordelijkheid. Niet al het hemelwater wordt via buizen afgevoerd. De tritsen 'vasthouden-bergen-zuiveren' en 'schoonhouden-scheiden-zuiveren' zijn leidend. We vinden het belangrijk dat schoon hemelwater zoveel mogelijk infiltreert. Als dat niet kan, wordt het bovengronds aangeboden en zoveel mogelijk, vertraagd, via het oppervlak afgevoerd naar plaatsen waar het geen schade berokkent. Er komen dan soms grote hoeveelheden water op straat, dat hoort erbij als er extreme neerslag is. De ruimtelijke ordening en de hemelwaterzorg raken steeds meer "verweven". Door optimaal gebruik te maken van de openbare én particuliere ruimte zijn we goed toegerust om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. De particuliere ruimte is nodig om te infiltreren waar dat kan. Onderdelen van de openbare ruimte krijgen dubbele functies, bijvoorbeeld door ook water te bergen in een groenstrook.

Water in de grond is een natuurlijk verschijnsel dat we zoveel mogelijk op een natuurlijke manier willen laten functioneren. In nieuwe gebieden voorkomen we dat er structureel nadelige gevolgen optreden door te hoge of te lage grondwaterstanden. Bij bestaand bebouwd gebied weet een inwoner die grondwateroverlast ervaart precies waar hij aan toe is. Als gemeente nemen we de regie bij meldingen van grondwateroverlast.

Stedelijk water is belangrijk voor onze leefomgeving. We willen aantrekkelijk water met voldoende ruimte voor plant en dier. Het schone en gezonde water zorgt ervoor dat onze inwoners en de natuur met plezier kunnen leven aan het water.

Wij voeren de zorg voor de waterketen zó uit dat de volksgezondheid wordt beschermd, een goede leefomgeving wordt bevorderd en schade aan het milieu wordt voorkomen. Hiervoor bestaat al een omvangrijk stelsel aan voorzieningen, wat we goed beheren. Waar nodig leggen we nieuwe voorzieningen aan. We houden de kosten van dit alles zo laag mogelijk en werken waar mogelijk en zinvol samen, met elkaar, maar mogelijk ook met andere partijen. Daardoor is onze kwetsbaarheid laag en de kwaliteit hoog.

3.2 Uitdagingen

3.2.1 Klimaatadaptatie

Klimaatscenario's geven aan dat we meer hevige neerslag kunnen verwachten (KNMI, 2014). We zien nu al dat er regelmatig zware regenbuien over het land trekken. Dit geeft overlast door geblokkeerde straten en soms ook schade door water dat gebouwen in stroomt. Tot nu toe lijken er weinig zware regenbuien over ons gebied te zijn getrokken. De zwaarste regenbui viel in 2014, toen viel er op sommige plekken zo'n 50 mm in een uur. Dit gaf op een paar (laaggelegen) plekken wateroverlast. Ook is er weleens wateroverlast geweest door langdurige neerslag: het water kon toen niet voldoende weggelopen naar de oppervlaktewateren en het grondwaterpeil kwam hoog te staan.

De oplossing voor het verwerken van zware neerslag zit meestal niet in ondergrondse maatregelen. Grotere riolen helpen beperkt in het afvoeren en bergen van hemelwater, ze zijn altijd gelimiteerd in wat ze aankunnen en de kosten van de aanleg zijn hoog. Bovengronds is er veel meer ruimte voor water, daarom zoeken we in eerste instantie daar de oplossing. Dit heeft tot gevolg dat water een 'te accepteren' onderdeel moet worden van de leefomgeving. Het moet voldoende ruimte krijgen om bij een extreme regenbui bovengronds te blijven, zonder dat het al te grote problemen veroorzaakt.

Samenwerking met andere vakgebieden is nodig om dit voor elkaar te krijgen. Water kan bijvoorbeeld tijdelijk op straten of in verlaagde groenvakken worden geborgen, daarvoor is medewerking nodig van andere vakgebieden. Ook onze inwoners en bedrijven moeten meehelpen. Zij zullen merken dat er soms bij een zware regenbui water blijft staan op de straat. En we verwachten dat zij zelf meehelpen met het goed verwerken van hemelwater, door hemelwater af te koppelen van het gemengde riool en zoveel mogelijk in eigen tuin vast te houden.

We grijpen elke kans aan om de leefomgeving klimaatadaptief te maken. Bij nieuwbouw is dit relatief makkelijk, omdat er dan meer ruimte is om een goed watersysteem aan te leggen. Bij bestaande bouw moet rekening worden gehouden met de omgeving, daardoor kunnen sommige maatregelen zeer kostbaar worden. We hebben in Tabel 3-1 uitgangspunten opgenomen voor de klimaatadaptieve leefomgeving. Bij nieuwbouw is dit een eis, terwijl we bij bestaande bebouwing bij goede argumenten hiervan af kunnen wijken.

Tabel 3-1 Uitgangspunten klimaatadaptief maken leefomgeving

	Oorspronkelijk ontwerp	Aanpassing bestaande situatie	Nieuwbouw
Neerslaghoeveelheid ondergronds verwerken (geen water op straat bij deze neerslaghoeveelheid)	bui08	bui 08 +10%	bui 08 +10%
Neerslaghoeveelheid bovengronds verwerken (geen schade bij deze neerslaghoeveelheid)		45 mm/uur	45 mm/uur
Geadviseerde afstand tussen vloerpeil en straatpeil		geen advies	advies 30 cm.

Een bui die eenmaal in de twee jaar valt (bui08, 20 mm in een uur), moet via de riolering kunnen worden verwerkt. Ons streven is om hemelwater zoveel mogelijk vast te houden in het gebied, bij voorkeur door het in de bodem te infiltreren. Op veel locaties is dit niet mogelijk, bijvoorbeeld door hoge grondwaterstanden. We laten het water dan vertraagd afstromen, waarbij naastgelegen gebieden geen last hiervan mogen ondervinden.

Bij extreme regenbuien kan water op straat blijven staan, omdat het watersysteem de grote hoeveelheid water niet kan verwerken. Door de uitgangspunten in Tabel 3-1 te volgen kunnen we meer neerslag verwerken, maar het duurt vele jaren voordat we onze gemeenten hierop hebben aangepast en dan kan nog steeds een zwaardere bui vallen. Als water op straat zorgt voor een blokkade van een belangrijke route (bijvoorbeeld naar het ziekenhuis) zoeken we toch naar een oplossing. Dit doen we ook als er grote schade is ontstaan. Of we de oplossing uitvoeren hangt af van de afweging tussen de ontstane schade (klein-groot), de kans op herhaling (klein-groot) en de kosten van de oplossing (laag-hoog).

Figuur 3-1 bij een goede weginrichting blijft het water tussen de stoepranden staan

Inwoners en bedrijven hebben een belangrijk rol in een goede omgang met hemelwater. Veel verhard oppervlak is hun bezit, bijvoorbeeld de daken van huizen, opritten en terrassen. Om voor te bereiden op zwaardere buien moeten zij zich ook aanpassen. Dit begint met het accepteren van water in de leefomgeving: bij een zware regenbui kan er bovengronds water blijven staan en dit kan tijdelijke hinder geven. Sinds 2008 hebben inwoners en bedrijven ook een eigen verantwoordelijkheid voor hemelwater op eigen terrein. Als ze dat redelijkerwijs zelf kunnen verwerken, moeten ze dat doen. We vragen daarom zoveel mogelijk water op eigen terrein te verwerken en/of te bergen. Dit proberen we in eerste instantie te bereiken door te communiceren en te stimuleren. Mocht dit onvoldoende werken, dan kunnen we het afdwingen met een hemelwaterverordening (of ander dwingend instrument). Hierbij houden we in de gaten dat aan inwoners een redelijke vraag wordt gesteld: ze moeten de ruimte hebben om op eigen terrein de aanpassingen uit te voeren, waarbij ze geen be- en ontluuchtingsproblemen krijgen en de kosten draagbaar moeten zijn.

Klimaatadaptatie vindt plaats op lange termijn: door nu maatregelen te treffen zijn we voorbereid op wat er aankomt. We passen onze werkwijze daarom geleidelijk aan de nieuwe omstandigheden aan. Dit betekent dat we bij alle werkzaamheden die we nu uitvoeren rekening houden met de gevolgen van klimaatverandering. Als er de komende jaren nieuwe inzichten komen, dan houden we daar ook rekening mee. Het is een continu proces waarin we blijven verbeteren.

Hitte en droogte

Hitte en droogte zijn ook belangrijke onderwerpen. Dezelfde klimaatscenario's geven aan dat er meer en langere periodes van hitte en droogte kunnen voorkomen. Voor de riolering is dit niet direct een probleem, behalve dat er na een periode van droogte veel vervuiling achterblijft in het riool en dit na een regenbui in één keer naar de RWZI spoelt. Echter, de oplossing voor hitte- en droogteproblemen is vaak sterk verbonden met water. Zo kan hitte worden verminderd door bomen te planten en vervolgens is er voldoende water voor de bomen nodig. Droogte kan worden verminderd door water in de bodem te brengen, en zo water binnen een gebied vast te houden. Hiermee raakt het de grondwaterzorgplicht van de gemeenten, want door de grondwaterstand actief te beheren kan soms overlast worden voorkomen.

Vanuit het vakgebied water houden we daarom in de gaten of de verbinding kan worden gelegd tussen watervraagstukken, hitte en droogte. Dit betekent niet dat we hitte- en droogtevraagstukken gaan oplossen, maar wel dat we waar mogelijk kiezen voor maatregelen aan het water die ook helpen om hitte- en droogteproblemen te voorkomen of te verminderen.

3.2.2 Omgevingswet

Met de Omgevingswet wordt beoogd om ruimtelijke projecten makkelijker te maken. Door het bundelen en schrappen van wet- en regelgeving, meer beleidsvrijheid voor lokale en regionale overheden en een 'ja, mits'-houding kunnen initiatieven sneller van de grond komen. Hiervoor worden 26 wetten teruggebracht tot 1 wet, de 5.000 wetsartikelen die hierin stonden worden teruggebracht tot 350 wetsartikelen, het aantal AmvB's daalt van 120 naar 4.

De invoering van de Omgevingswet is enkele keren uitgesteld, omdat er meer tijd nodig is voor de complexe verandering. Op dit moment staat invoering van de wet gepland voor 2021.

Het is voor ons vakgebied belangrijk dat water een plek krijgt in de planvormen die bij de Omgevingswet horen: de omgevingsvisie, het omgevingsprogramma en het omgevingsplan. Watervraagstukken spelen op de lange termijn, hebben forse invloed op de leefomgeving en de maatregelen zijn kostbaar, daarom is het belangrijk dat er goed beleid ten grondslag ligt aan ons handelen. We hebben dit GRP daarom zo opgezet dat de individuele hoofdstukken makkelijk kunnen worden overgenomen in de Omgevingswetplannen. En we zoeken waar mogelijk aansluiting bij de interne werkzaamheden om de Omgevingswetplannen op te stellen.

3.2.3 Duurzaamheid

We vinden duurzaamheid een belangrijk onderwerp voor de riolering. Waar mogelijk houden we er rekening mee. We zien de grootste kansen voor verduurzaming door duurzaam in te kopen en door het elektriciteitsgebruik van pompen terug te brengen.

3.3 **Stedelijk afvalwater**

Vanuit de Wet milieubeheer zijn we verplicht om stedelijk afvalwater in te zamelen en naar een RWZI te transporteren, tenzij het een kleine kern is, de afstand tot het riool te groot is of er een goed alternatief beschikbaar is om lokaal te zuiveren.

Huidig rioolstelsel onderhouden, aansluiten nieuwe panden

Met het huidige rioolstelsel zijn bijna alle panden aangesloten op het riool. Er zijn enkele plekken waar geen rioolaansluiting is, daar staat een IBA (Individuele Behandeling Afvalwater) die het water zuivert. We onderhouden het huidige rioolstelsel, zodat het altijd in staat blijft om het afvalwater in te zamelen.

Nieuwe panden willen we aansluiten op het riool. Het is bij nieuwbouw makkelijk om stedelijk afvalwater gescheiden te houden van hemelwater, daarom eisen we bij nieuwe ontwikkelingen dat dit minimaal gescheiden van elkaar wordt aangeleverd bij de perceelgrens. Hemelwater moet op eigen terrein worden verwerkt als dat mogelijk is, bijvoorbeeld als er voldoende ruimte op eigen perceel is.

Riolering buiten de bebouwde kom

Buiten de bebouwde kom ligt vaak drukriolering om het afvalwater in te zamelen. Voor het goed functioneren van de drukriolering mag er geen hemelwater op worden aangesloten. Het systeem is aangelegd op het inzamelen en afvoeren van huishoudelijk afvalwater, daarom zijn er capaciteitsproblemen en te hoge pompdraaiuren als er ook hemelwater mee wordt afgevoerd. We handhaven als we merken dat er hemelwater wordt geloosd op de drukriolering.

Decentrale zuivering, alternatieve sanitatie

Landelijk wordt gezocht naar betere technieken om afvalwater te zuiveren. Het idee hierbij is dat afvalwater nu over grote afstanden wordt getransporteerd, terwijl het ook dicht bij de huizen kan worden gezuiverd. Ook kan hemelwater, 'grijs' afvalwater en 'zwart' afvalwater apart worden ingezameld, waardoor er meer energie en stoffen uit het afvalwater kunnen worden gehaald. Dan moet het zuiveringsrendement echter wel voldoende zijn en mogen de kosten niet te hoog zijn. Als we hier mogelijkheden voor zien, dan doen we er onderzoek naar.

Een goede waterkwaliteit

Een goede waterkwaliteit is in ieders belang. De riolering heeft hier invloed op, doordat rioolwater via overstorten in het oppervlaktewater terechtkomt. Maar er zijn meer invloeden op de waterkwaliteit, zoals bomen, planten en dieren in en rondom het water, industrie en land- en tuinbouw. We willen de

negatieve invloed van de riolering op de waterkwaliteit zo klein mogelijk houden. In Winnet-verband hebben we de ambitie besproken om te voldoen aan de eisen van "zichtbaar water" (verder uitgewerkt in het regionaal afvalwaterketenbeleid). Met ecoscans en andere middelen krijgen we inzicht in de waterkwaliteit en de invloed van riolering op de waterkwaliteit.

Vroeger hanteerden we hiervoor de basisinspanning. Dit was een landelijk opgelegde norm voor de toegestane vuiluitwerp uit het rioolstelsel. Tegenwoordig kijken we naar de KRW (Kader Richtlijn Water), deze stelt verplichtingen aan beheerders van oppervlaktewateren om de waterkwaliteit te waarborgen. Gemeenten kunnen hierin ook een taak hebben. Het

uiteindelijke doel is om een goede waterkwaliteit te hebben binnen onze gemeenten. Daarvoor werken we samen met het hoogheemraadschap en bepalen per oppervlaktewater wat er nodig is om dit te bereiken. Bij de kostenverdeling kijken we naar de veroorzaker om te bepalen wie welk deel van de kosten moet dragen.

3.4 Afvloeiend hemelwater

Vanuit de Waterwet zijn we verplicht om afvloeiend hemelwater in te zamelen en te verwerken, als dat redelijkerwijs niet door de particulieren zelf kan worden verwerkt. We hebben als gemeente beleidsvrijheid om dat goed in te vullen.

Huidig stelsel onderhouden, goede aanleg bij nieuwbouw

Ook voor hemelwater is er een bestaand stelsel dat moet worden onderhouden. Dit bestaat onder meer uit hemelwaterriolen, kolken, wadi's, verlaagd groen en andere plekken om hemelwater te verwerken. We hebben het oppervlaktewater nodig om hemelwater af te voeren, daarom zien we het ook als onderdeel van het hemelwaterstelsel.

Bij nieuwe panden leggen we een goed stelsel aan voor het verwerken van hemelwater. Dit houdt in dat hemelwater zoveel mogelijk op het eigen terrein wordt verwerkt, pas als dat niet mogelijk is accepteren wij het op ons inzamelpunt. We dimensioneren het gemeentelijk stelsel op bui 08 + 10% uit de Kennisbank Stedelijk Water. En we maken bovengronds ruimte om water op te vangen voor de extreme neerslag, dit zien we als onderdeel van klimaatadaptatie.

Principes bij al ons handelen

Ons ideaalbeeld is dat schoon water niet wordt vervuild door vermenging met vies water. En dat we water vasthouden binnen het gebied waar het valt, zodat we het niet hoeven te transporteren. Vanwege kosten, ruimtegebrek of andere redenen kunnen we hier soms niet aan voldoen. Dan passen we goede alternatieven toe.

Bij al ons handelen houden we daarom rekening met de tritsen 'vasthouden-bergen-afvoeren' en 'schoon houden – scheiden – schoonmaken'. Vooral bij het maken van ruimtelijke plannen is dit belangrijk, omdat dit het moment is om een goed en toekomstbestendig riool- en watersysteem aan te leggen.

Voorkomen vervuiling

Om hemelwater schoon te houden proberen we verontreiniging van het water te voorkomen. Dit doen we door zo min mogelijk uitlogende materialen toe te passen (zoals lood en zink). En bij afstroming over sterk verontreinigde oppervlakken zuiveren we het hemelwater, voordat we het infiltreren of lozen op een oppervlaktewater. Als dit niet haalbaar is, dan voeren we het af naar de RWZI.

Ontvlechten vuilwater en hemelwater

Op termijn willen we vuilwater en hemelwater zoveel mogelijk ontvlechten. Zo zorgen we ervoor dat hemelwater niet onnodig vervuild wordt en maken we het terugwinnen van energie en grondstoffen makkelijker. We krijgen namelijk meer mogelijkheden om het vuilwater altijd naar een RWZI te leiden en hemelwater naar de beste plek in de omgeving te sturen. Ontvlechten doen we alleen als het doelmatig is. Per project wordt de doelmatigheid ingeschat.

3.5 Overtollig en tekort aan grondwater

Vanuit de Waterwet zijn we verplicht om structurele overlast door teveel of te weinig grondwater aan te pakken, als wij dat doelmatig kunnen doen en als dat niet door de particulieren zelf kan worden gedaan. Een uitzondering hierop is er als de het aanpakken van het grondwaterprobleem al tot de taak van provincie of hoogheemraadschap behoort, bijvoorbeeld als de wijziging in de grondwaterstand direct verband houdt met een wijziging in de hoogte van de oppervlaktewaterpeilen. Ook dit is een inspanningverplichting, we kunnen daar als gemeente zelf beleid voor maken. Globaal gezien volgen we het beleid uit het Regionaal Afvalwaterketenbeleidsplan van Winnet, waarbij lokatiespecifiek maatwerk wordt toegepast.

Grondwateroverlast

Om te bepalen of er sprake is van structurele grondwateroverlast of -onderlast die nadelige gevolgen voor de perceelsfunctie heeft, kijken wij naar het volgende:

- de gebruiksmogelijkheden van een perceel of pand moeten aantoonbaar verminderd zijn, door een structureel te hoge of te lage grondwaterstand; of:
- de waarde van een perceel of pand moet aantoonbaar verminderd zijn, door een structureel te hoge of te lage grondwaterstand.

Dit komt erop neer dat er een probleem moet zijn. Voorbeelden hiervan zijn: bomen vallen om, de openbare weg verzakt, schimmels op de muren in woonkamers, te hoge luchtvochtigheid in de woonkamer door grondwater, aantasting houten constructievloer, droogstand van houten paalfundering, zetting van de grond, et cetera.

Natte kruipruimten en lekkende kelders zijn veel voorkomende problemen. Een natte kruipruimte wordt niet als belemmering van de functie 'wonen' beschouwd, als dit geen gevolgen heeft voor de verblijfsruimtes erboven. Een lekkende kelder wordt als bouwkundig probleem beschouwd en niet als grondwaterprobleem.

Wij beoordelen of er sprake is van structurele grondwateroverlast en -onderlast door eventuele nadelige gevolgen te relateren aan metingen van structureel te hoge of structureel te lage grondwaterstanden. Kortom, we zoeken naar een duidelijk verband tussen de klachten en de grondwaterstand, dat is maatwerk. Hierbij houden we rekening met de streefwaarden voor de grondwaterstanden, als daar niet aan wordt voldaan is het meer aannemelijk dat er sprake is van overlast. Om te kijken of dit structureel is, houden we

aan dat de overlast minimaal 30 aaneengesloten dagen per jaar moet plaatsvinden over een periode van 3 jaar.

Tabel 3-2 Streefwaarden grondwaterstand

Gebruiksfunctie	Maximale grondwaterstand	Minimale grondwaterstand
Bebouwing met kruipruimte	0,9m onder vloerpeil, uitgaande van een kruipruimte tot 0,5 m onder vloerpeil	0,3m onder oppervlaktewaterpeil in de wijk
Bebouwing zonder kruipruimte	0,5 m onder vloerpeil	0,3m onder oppervlaktewaterpeil in de wijk
Tuinen	0,5m onder maaiveld	0,3m onder oppervlaktewaterpeil in de wijk
Industriegebied	0,5m onder vloerpeil	0,3m onder oppervlaktewaterpeil in de wijk
Wegen:		
- Primair	1,0m onder wegas	0,3m onder oppervlaktewaterpeil in de wijk
- Secundair	0,7m onder wegas	
Overig verhard openbaar gebied	0,5m onder maaiveld	0,3m onder oppervlaktewaterpeil in de wijk
Openbaar groen en parken	0,4m onder maaiveld	0,3m onder oppervlaktewaterpeil in de wijk
Overige perceelsfuncties	maatwerk	maatwerk

Doelmatige maatregelen

Particulieren met aantoonbare grondwateroverlast die het teveel aan grondwater redelijkerwijs niet zelf kunnen afvoeren, kunnen dit aanbieden aan ons als gemeente. Dit staan we toe als bouwkundige maatregelen, het ophogen van het terrein of de afvoer van overtollig grondwater naar een aangrenzende watergang geen realistische oplossingen zijn. Wij nemen het overtollig grondwater in ontvangst op de perceelgrens. De aansluitkosten zijn op rekening van de aanvrager.

Aandacht voor grondwater bij nieuwbouw

In nieuw te ontwikkelen gebieden willen we voorkomen dat er structureel nadelige gevolgen door te hoge of te lage grondwaterstanden optreden. Om dit te bereiken geven we grondwater een volwaardige plaats bij onze afwegingen over de inrichting of herstructurering van een gebied. In de Watertoets geven we hier aandacht aan.

Aandacht voor grondwater in bebouwd gebied

In bestaand bebouwd gebied willen we duidelijkheid geven aan bewoners die grondwateroverlast ervaren. Dit doen we door in eerste instantie te kijken of wij als gemeente een rol hebben bij het oplossen van de grondwateroverlast. Als we tot de conclusie komen dat we als gemeente maatregelen moeten treffen, dan bekijken we de mogelijkheden voor een actieve sturing van de grondwaterstanden. We behouden dan een redelijk stabiele grondwaterstand, door grondwater af te voeren als het te hoog staat en toe te voegen als het te laag staat. Hiermee wordt het natuurlijke grondwatersysteem sterk

beïnvloed, daarom doen we dit alleen als het gebied met (potentiële) grondwateroverlast of -onderlast relatief groot is. Als dit geen optie is, dan bieden wij enkel een mogelijkheid aan om grondwater af te voeren.

Informatie over grondwater

Met ons grondwatermeetnet verzamelen we informatie over grondwaterstanden. Grondwaterstanden kunnen op korte afstand sterk verschillend zijn, onder meer door de opbouw van grondlagen. Een grondwatermeetnet geeft daarmee een indicatie van grondwaterstanden in de gemeente en maakt duidelijk welke fluctuaties er zijn in de grondwaterstanden.

Beschermen van drinkwaterbronnen

In het MIJN-gebied liggen 4 drinkwaterwinningen. De Cornelis Biemond winning is een oppervlaktewaterwinning, waarvoor water uit de Lek wordt gebruikt. De andere drinkwaterwinningen zijn grondwaterwinningen. Een verontreiniging van het grondwater kan problemen geven voor de kwaliteit van het drinkwater. Rondom drinkwaterwinningen zijn we daarom extra waakzaam. We volgen de provinciale regelgeving en kijken zelf of we aanvullende maatregelen moeten treffen om de kwaliteit van het drinkwater te beschermen. Dit kan verband houden met riolering, bijvoorbeeld door vaker te controleren op lekkende rioolbuizen. Aangezien de provincie aangeeft dat geen van de drinkwaterwinningen 'kwetsbaar' is, zien we op dit moment geen aanleiding voor aanvullende maatregelen.

De kwaliteit van het drinkwater wordt beïnvloed door bovengrondse activiteiten. Binnen het grondwaterbeschermingsgebied zijn er daarom strenge eisen aan mogelijke verontreinigende activiteiten. Het is soms ook mogelijk dat verontreiniging van buiten de beschermingszone via het oppervlaktewater toch in het gebied terechtkomt. Elke verontreiniging van het oppervlaktewater wordt daarom snel aangepakt.

Tabel 3-3 In het MIJN-gebied liggen de volgende drinkwaterwinningen

Naam winning	Waterwingebied	Grondwaterbeschermingsgebied	Borings-vrije zone	Omvang winning*
Nieuwegein	Nieuwegein (deels)	Nieuwegein	delen van Nieuwegein, IJsselstein	2,5 miljoen
Cornelis Biemond	beschermingszone rondom Lekkanaal/ Rijnkanaal		Amsterdam-	
(bijbehorende calamiteitenwinning grondwater)	geen	geen	Nieuwegein (zone nog niet vastgesteld)	2,99 miljoen
Tull en 't Waal	Houten	Houten	Nieuwegein (deels)	6 miljoen
Linschoten	Montfoort (deels)	Montfoort (deels)	gemeente Montfoort (deels), Woerden (deels)	10 miljoen

* Uitgedrukt in vergund aantal m3 per jaar, werkelijke winning kan anders zijn

3.6 Samenwerken met onze inwoners

We willen samenwerken met onze inwoners. Door samen te werken kunnen wij betere plannen maken, omdat we de kennis van de inwoners beter gebruiken. Onze inwoners zullen er waarschijnlijk meer begrip voor krijgen dat we soms werkzaamheden moeten uitvoeren die overlast geven.

Wij zullen de komende jaren extra aandacht geven aan communicatie met inwoners. Door een betere informatievoorziening kunnen inwoners de antwoorden op veel water gerelateerde vragen zelf opzoeken. Ook betrekken we inwoners bij projecten. Als we bijvoorbeeld een riool vervangen, dan vragen we al in een eerder stadium naar hun meningen en ideeën. Hiermee willen we een ontwerp maken waar iedereen tevreden mee is.

Samenwerken vraagt om een inspanning van twee kanten. Om duidelijk te maken wat wij verwachten van onze inwoners, hebben we hieronder een aantal belangrijke taken voor inwoners benoemd.

1. Wij verwachten normaal lozingsgedrag.

Aan verstoppingen en schade aan het riool merken we dat er niet alleen 'normale' stoffen worden geloosd. Zo vinden we vaak doekjes terug in verstopte pompen, zien we vetklompen die rioolbuizen verstoppem en zijn soms stukken riool aangetast na een lozingspunt van een bedrijf. De herstellkosten hiervan zijn hoog. Als wij niet kunnen achterhalen wie de veroorzaker is, dan moet iedereen meebetalen aan het herstel.

2. Wij verwachten een goed rioolstelsel op eigen terrein.

Een goed rioolstelsel op eigen terrein kan veel overlast voorkomen. Stankoverlast wordt bijvoorbeeld voorkomen door een goede be- en ontluchting van de riolen, een terugslagklep kan nodig zijn om wateroverlast te voorkomen. Ook moet er een goede aansluiting worden gemaakt op het gemeentelijk riool. Het komt regelmatig voor dat vuilwater wordt geloosd op hemelwaterriolen, hierdoor stroomt het vuile water direct het oppervlaktewater in. Een zorgvuldig, goed aangelegd rioolstelsel voorkomt dus veel problemen.

3. Wij verwachten dat water zoveel mogelijk op eigen terrein wordt verwerkt.

Ongeveer de helft van het gebied in de bebouwde kom is bezit van de gemeente. De andere helft is particulier bezit. Als alle eigenaren van het particuliere gebied hun best doen om water op eigen terrein te verwerken, dan scheelt dat veel in de investeringen in openbaar terrein. Niet iedereen heeft een tuin of een perceel waar dit mogelijk is, maar we verwachten dat het wel gebeurt als het mogelijk is.

3.7 Doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden

Met de doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden monitoren (Dofemame) we of we voldoen aan het beschreven beleid. Deze Dofemame zijn voor de MIJN-gemeenten gelijk gehouden. We hebben geprobeerd om zoveel mogelijk resultaatgericht op te schrijven hoe we het beleid in de praktijk brengen. Dit is nog niet altijd mogelijk, omdat we onvoldoende informatie hebben om het startpunt te bepalen. We hebben daarom soms voorlopige doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden opgenomen, die we bij het opstellen van het volgende GRP aanpassen naar de verkregen informatie.

In bijlage 1 staat de DoFeMaMe.

4 Samenwerken

4.1 Samenwerken op vele niveaus

Om de complexere vraagstukken van vandaag de dag een goede plek te geven, werken we samen met collega-overheden en delen zo onze kennis, vaardigheden en capaciteit. Hierbij werken we samen als dat volgens ons voordelen biedt en werken zelfstandig als dat nodig is.

Om dit te structureren hanteren we de volgende globale opdeling:

- Kennisontwikkeling en het volgen van trends doen we via het samenwerkingsverband Winnet. Hierin zijn een groot aantal gemeenten en het hoogheemraadschap vertegenwoordigd, waardoor er voldoende omvang is om snel op de hoogte te zijn van nieuwe ontwikkelingen.
- Uitvoeringsvraagstukken pakken we binnen de MIJN-gemeenten op. Het gaat dan om vragen waarbij we de kennis, ervaring en capaciteit binnen onze gemeenten kunnen gebruiken om onze eigen werkzaamheden uit te voeren.
- Lokale vraagstukken pakken we binnen onze eigen gemeente op.

4.2 Regionale samenwerking voor kennisontwikkeling

Als deelnemer van Winnet delen we in de kennisontwikkeling die plaatsvindt binnen het samenwerkingsverband. Grote, nieuwe ontwikkelingen worden door Winnet bijgehouden, waardoor wij in beeld hebben wat er binnen onze eigen gemeente moet gebeuren. Jaarlijks wordt door Winnet een planning gemaakt van de dat jaar op te pakken onderwerpen en projecten. Wij werken mee aan de uitvoering van deze planning.

4.3 MIJN-samenwerking voor uitvoeringsvraagstukken op het gebied van water

De MIJN-samenwerking is gericht op meer concrete projecten. We verwachten dat we door het delen van kennis en capaciteit de benodigde werkzaamheden beter kunnen uitvoeren. De MIJN-samenwerking is een samenwerkingsverband binnen Winnet. Hierdoor zitten we niet vast aan overlegstructureren en vergaderschema's, we vinden elkaar als het nodig is.

We zijn van plan de volgende thema's de komende jaren gezamenlijk op te pakken. Soms zijn er kosten verbonden aan projecten die we gezamenlijk uitvoeren, dan hebben we een budget geraamd hiervoor. Het genoemde budget is een totaalbedrag, waarvan elke gemeente 1/3e bijdraagt.

4.3.1 Slimmer beheer door assetmanagement

Assetmanagement: door slimme, onderbouwde keuzes te maken in het beheer van de riolering, kunnen we beter ons werk uitvoeren. Assetmanagement richt zich op het efficiënt inzetten van financiële middelen over de gehele levensduur van de assets, zonder ongewenste risico's.

Dit gaat dus verder dan alleen het beheer en onderhoud van de assets (rioleringsobjecten). Er wordt ook gekeken naar de risico's en keuzes in prestatie van de keten. De risico's waar we hier over spreken hebben betrekking op het gebied van de "eigen" bedrijfswaarden, zoals veiligheid, milieu, proces (primaire functie van de asset), kosten en imago.

In 2019 en 2020 werken we dit uit en beslissen hoe we hier verder mee gaan. Dat betekent onder andere dat we een 'kans-impacttabel' gaan ontwikkelen voor verschillende activiteiten van ons rioleringsbeheer, zie onderstaand voorbeeld.

Voorbeeld

	Impact	1= minimaal	2=klein	3=middel	4=hoog	5=maximaal
Kans						
5= zeer waarschijnlijk		toelaatbaar	zorgwekkend	zorgwekkend	niet acceptabel	niet acceptabel
4= waarschijnlijk		toelaatbaar	toelaatbaar	zorgwekkend	zorgwekkend	niet acceptabel
3= mogelijk		acceptabel	toelaatbaar	toelaatbaar	zorgwekkend	zorgwekkend
2= onwaarschijnlijk		acceptabel	acceptabel	toelaatbaar	toelaatbaar	zorgwekkend
1=zeldzaam		acceptabel	acceptabel	acceptabel	toelaatbaar	toelaatbaar

De impact van een instortend riool onder een heel belangrijk kruispunt is veel groter dan van een riool aan het eind van een doodlopende straat. We moeten dan zorgen dat de kans op instorten van dat riool onder het kruispunt zeldzaam is. Dat heeft gevolgen voor bijvoorbeeld de onderzoeksfrequentie en de maatregelen die we nemen.

Voor die tijd zorgen we ervoor dat onze databestanden zoveel mogelijk op orde zijn, zodat we de riolering goed in beeld hebben.

Tabel 4-1 Stappenplan slimmer beheer voor de komende jaren

Jaar	Taak	Door	Budget
2019	databestanden zoveel mogelijk op orde brengen	iedere gemeente	-
2020	kaders bepalen: acceptatie van risico's, doelmatigheidsafwegingen, etcetera	MIJN	€ 15.000,-
2021	uitvoeren testen	iedere gemeente	€ 15.000,-
2022	keuze grootschalige invoering	iedere gemeente	-

4.3.2 Communicatie verbeteren

We willen samenwerken met onze inwoners om ons gemeenten beter bestand te maken tegen grote hoeveelheden water. Als gemeente en als waterexperts hebben we een beeld

van de manier waarop dit moet gebeuren, dat beeld willen we communiceren met onze inwoners. Inwoners moeten begrijpen waarom wij dit belangrijk vinden en inwoners moeten de mogelijkheid krijgen om hierop te reageren en verbeteringen aan te geven. Dit beginnen we door de informatievoorziening voor alle gemeenten gelijk te trekken: we plaatsen dezelfde teksten op onze websites en stellen een gezamenlijk communicatieplan op. Daarna gaan we bij concrete projecten meer en meer de inwoners betrekken. Niet elk project leent zich hiervoor, daarom proberen we verschillende vormen van participatie uit en delen de uitkomsten binnen MIJN. Er is geen budget gereserveerd omdat dit onderdeel uitmaakt van de bestaande exploitatie.

Tabel 4-2 Stappenplan communicatie

Jaar	Taak	Door	Budget
2019	gelijke teksten op websites, opstellen communicatieplan	MIJN	-
2020	delen ervaring bewonersparticipatie	MIJN	-
2021	delen ervaring bewonersparticipatie	MIJN	-
2022	update van teksten op websites en communicatieplan	MIJN	-

4.3.3 Water een goede plek geven in de Omgevingswet

Met de invoering van de Omgevingswet verandert ons vakgebied. We krijgen andere plannen en programma's en moeten meer integraal werken. Dit is nieuw voor ons allemaal, daarom delen we de ervaringen en ideeën die we opdoen. Ter voorbereiding maken we vanuit ons vakgebied een lijst met zaken die volgens ons een plek moeten krijgen in de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en het Omgevingsprogramma. Als het nodig is vragen we hierbij om assistentie.

We hebben dit GRP al zo opgezet dat veel teksten zijn te gebruiken voor de Omgevingswet-plannen. De visie in hoofdstuk 3 kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor de Omgevingsvisie en hoofdstuk 4 kan worden gebruikt voor het Omgevingsprogramma.

Tabel 4-3 Stappenplan water een goede plek geven in de Omgevingswet-plannen

Jaar	Taak	Door	Budget
2019	volgen ontwikkelingen, overzicht maken van wensen en eisen voor onderwerpen op te nemen in de Omgevingswet-plannen	MIJN	-
2020	voorbereiden van teksten, regelgeving en afbeeldingen voor Omgevingswet-plannen	MIJN	€ 10.000,-
2021	Borging in gemeentelijke Omgevingswet-plannen	iedere gemeente	-
2022	bespreken voortgang en werking van plannen	iedere gemeente	-

4.3.4 Uitwisseling van kennis en capaciteit

Bij werkzaamheden die voor alle gemeenten sterk vergelijkbaar zijn, wisselen we de beschikbare personele capaciteit uit. Doordat de werkzaamheden vergelijkbaar zijn is het een relatief kleine inspanning om het grondgebied van de andere gemeenten mee te nemen. Op deze manier zetten we de beschikbare kennis en capaciteit beter in.

Om te komen tot een eerlijke verdeling van kennis en capaciteit spreken we het volgende af:

- In jaarplannen leggen we vast welke projecten we gezamenlijk uitvoeren. Hierin wordt vastgelegd wat er wordt gedaan en wie het uitvoert.
- Elke 'uitvoerder' van een project houdt bij hoeveel uren hij/zij besteedt aan het project.
- Het streven is elke gemeente een gelijke ureninzet te laten leveren in deze gezamenlijke projecten.
- In het volgende jaarplan controleren we de tijdsbesteding van het afgelopen jaar. Indien nodig corrigeren we teveel/te weinig bestede uren in de projecten voor het komende jaar.

4.4 **Gemeenten voor lokale vraagstukken en projecten**

Binnen elke gemeente spelen lokale vraagstukken en projecten. Dit zal altijd binnen de gemeente worden opgepakt. In de individuele GRP'n gaan we hier verder op in.

Figuur 4-1 Uitvoeringsprojecten worden door elke gemeente zelf opgepakt

4.5 Samenwerken aan de uitdagingen

We hebben aan het begin van het GRP de uitdagingen die we voor de komende jaren zien benoemd. Onze acties zijn erop gericht dat we deze uitdagingen aan kunnen. We sluiten daarom af met een tabel waarin we laten zien op welke manier we elke uitdaging aanpakken.

Tabel 4-4 Aanpak van de uitdagingen

Uitdaging	Aanpak
Goed omgaan met klimaatverandering	lokaal uitvoeren van beleid, bijhouden ontwikkelingen bij Winnet
Een duurzame toekomst bereiken	Lokaal uitvoeren beleid, verbeteren communicatie in MIJN, voorbereiden Omgevingswet in MIJN
Toenemende complexiteit	lokaal uitvoeren beleid, asset management/ slimmer beheren in MIJN
Slimmer beheren	lokaal uitvoeren beleid, asset management/ slimmer beheren in MIJN
Voldoende mensen om het werk uit te voeren	lokaal voldoende mensen, samenwerken in MIJN

Bijlage 1 Doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden

Hierna staan doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden als richtsnoer voor onze gemeentelijke watertaken.

Doelen
1 Zorgen voor inzameling van stedelijk afvalwater 2 Zorgen voor transport van stedelijk afvalwater 3 Zorgen voor inzameling van hemelwater (voor zover niet door de particulier) 4 Zorgen voor verwerking van ingezameld hemelwater 5 Zorgen dat (voor zover mogelijk) het grondwater de bestemming van een gebied niet structureel belemmert
Functionele eisen
1a. Bij alle percelen op het gemeentelijk grondgebied waar afvalwater wordt geproduceerd, moet een acceptabele voorziening voor de inzameling van afvalwater aanwezig zijn. 1b. Riolen dienen voldoende waterdicht te zijn. 1c. De stabiliteit van de riolen dient gewaarborgd te zijn 2a. Afstroming van rioolwater naar de zuivering moet gewaarborgd zijn. 2b. De afvoercapaciteit van het rioolstelsel moet voldoende zijn om wateroverlast te voorkomen, uitgezonderd in extreme situaties. 3a. Riolen dienen voldoende waterdicht te zijn. 3b. De stabiliteit van de riolen dient gewaarborgd te zijn. 4a. De vuilemissie door overstortingen op oppervlaktewateren moet worden beperkt. 4b. De afvoercapaciteit van het rioolstelsel moet voldoende zijn om wateroverlast te voorkomen, uitgezonderd in extreme situaties. 4c. Een uitbreiding van het verhard oppervlak, het ontwerp van een nieuw rioolstelsel en de optimalisatie van een bestaand rioolstelsel moet worden afgestemd op de lokale situatie waarbij de volgende voorkeursvolgorde wordt gehanteerd en doelmatigheid uitgangspunt is: • hemelwater dat niet wordt hergebruikt wordt afhankelijk van de mate van vervuiling met of zonder filtervoorziening en/of bronmaatregelen indien mogelijk ter plekke in de bodem geïnfiltreerd; • waar infiltratie niet mogelijk is wordt schoon regenwater geborgen en vertraagd afgevoerd naar oppervlaktewater of waar dat niet doelmatig is geloosd op de (gemengde) riolering; • vervuild regenwater of regenwater dat afstroomt van oppervlakken met een grote kans op vervuiling wordt afgevoerd via een verbeterd gescheiden rioolstelsel; • bij uitzondering wordt regenwater vermengd met afvalwater en afgevoerd via het gemengde rioolstelsel. 5a. Grondwaterproblemen moeten worden voorkomen. 5b. Structurele grondwaterproblemen worden indien een doelmatige oplossing voorhanden is, in samenwerking met de betrokken bewoners en andere belanghebbenden aangepakt. 5c. De gemeente is aanspreekpunt voor bewoners met betrekking tot grondwater

Maatstaven

1a Acceptabele voorzieningen zijn:

- een aansluiting op de riolering;
- een lokale behandeling van het afvalwater waarbij gebruik wordt gemaakt van bij voorkeur een IBA-III maar minimaal een IBA-I;
- lozing op de gierkelder mits sprake is van een bedrijfsmatige productie van mest.

1b NPR 3398, maatstaven voor verplaatsingen en hoekverdraaiingen.

1c NPR 3398, maatstaven voor aantasting, scheurvorming en deformatie

2a NPR 3398, maatstaven voor zand/vuilophoping, obstakels en vuilafzetting in vrijvervalriolering.

2b Water-op-sstraat: water op straat mag voorkomen als het geen schade geeft (tussen de stoepranden). Op locaties waar speciale aandacht aan moet worden gegeven (bijv. winkelcentra, laagliggende buurten) worden waar mogelijk aanvullende maatregelen getroffen.

3a NPR 3398, maatstaven voor verplaatsingen en hoekverdraaiingen

3b NPR 3398 maatstaven voor aantasting, scheurvorming en deformatie

- 4a
- De (vuil)emissie uit het rioelstelsel moet kleiner of gelijk zijn aan de emissie uit een referentiestelsel.
 - De optredende overstorthoeveelheden dienen ongeveer overeen te komen met de modelberekeningen

4b Water-op-sstraat: water op straat mag voorkomen als het geen schade geeft (tussen de stoepranden). Op locaties waar speciale aandacht aan moet worden gegeven (bijv. winkelcentra, laagliggende buurten) worden waar mogelijk aanvullende maatregelen getroffen.

- 4c
- Opstellen van een waterparagraaf bij een bestemmingsplan of artikel 19 procedure;
 - Integrale afweging wordt onder regie van de gemeente gemaakt;
 - beleid van waterschap en provincie inzake afkoppelen regenwater;

- 4d
- ondergronds (open) systeem heeft voorkeur ten opzichte van ondergronds systeem;
 - centrale voorziening heeft voorkeur ten opzichte van voorziening op perceelsniveau;
 - dimensioneren infiltratievoorziening op T=5 (met zichtbare noodoverlaat). Gevolgen T=100 in beeld brengen;
 - dimensioneren infiltratievoorziening op eigen perceel op T=2 conform bouwverordening (met zichtbare noodoverlaat);
 - dimensioneren bergingsvoorziening met vertraagde afvoer op T=10 (met noodoverlaat), T=25 (zonder noodoverlaat) en met 50 cm waking;
 - afvoer vanuit bergingsvoorziening op oppervlaktewater of riolering maximaal 1 liter per seconde per aangesloten ha verhard oppervlak;
 - uitgangspunt voor de dimensionering van een verbeterd gescheiden stelsel is een stelselberging van 4 mm en een pompovercapaciteit van 0,3 mm per uur; Afvoer via gemengd stelsel als:
 - hemelwater sterk is vervuild;
 - infiltreren, bergen of gescheiden afvoeren ondoelmatig is.

- 5a
- In bestemmingsplannen wordt binnen de watertoets het grondwatersysteem behandeld en wordt een gebiedsspecifieke droogleggingeis vastgelegd. Indien te weinig data beschikbaar is houden we de streefwaarden aan.

- De gemeente legt drainage mee bij vervanging van drainerende riolering, zodanig dat de grondwaterstand voldoet aan de streefwaarden.
- De gemeente heeft inzicht in het effect van grootschalige grondwateronttrekkingen (> 150.000 m³ per jaar).
- 5b • De grondwatercoördinator doet onderzoek bij grondwaterklachten.
- De gemeente ontvangt drainagewater van particulieren indien deze het niet kunnen verwerken op eigen terrein of kunnen lozen op oppervlaktewater.
- 5c • De gemeente heeft een grondwatercoördinator.
- Binnen de bestaande klachtenregistratie worden klachten over grondwater apart genoteerd.
- Op de gemeente website wordt informatie over grondwater gepubliceerd.
- De gemeente kan bewoners goed informeren en/of adviseren inzake grondwater.

Meetmethoden

- 1a • Registratie van percelen die nog niet zijn aangesloten op de riolering en geen afdoende eigen zuivering hebben;
- Registratie van percelen met eigen zuivering (IBA).
- 1b Waterdichtheidsbeproeving voor nieuwe riolen in uitbreidingslocaties.
- 1c Rioolinspectie m.b.v. een rijdende videocamera.
- 2a Rioolinspectie m.b.v. een rijdende videocamera.
- 2b Bij een controleberekening overeenkomstig module C2100, Leidraad Riolering, mag geen wateroverlast op straat worden geconstateerd bij bui 8 of bui08+10% voor nieuwe aanleg.
 - Controleberekening bui 10
 - Klachtenregistratie
 - Kosten-batenanalyse
- 3a Waterdichtheidsbeproeving voor nieuwe riolen in uitbreidingslocaties;
- 3b Rioolinspectie m.b.v. een rijdende videocamera.
- 4a • Vuilemissiestudie volgens de richtlijnen van de waterkwaliteitsbeheerder.
- Registratie van overstortdebieten, overstortingsfrequenties en neerslag.
- 4b Bij een controleberekening overeenkomstig module C2100, Leidraad Riolering, mag geen wateroverlast op straat worden geconstateerd bij bui 8 of bui08+10% voor nieuwe aanleg.;
 - Controleberekening bui 10;
 - Klachtenregistratie;
 - Kosten-batenanalyse.
- 4c • Goedkeuring waterparagraaf door middel van watertoets;
- Gebruik van de 15-minuten-neerslagreeks De Bilt 1955-1979 of regenduurlijnen van Buishand en Velds;
- Leeglooptijd voorziening maximaal 24 uur;
- T= 10: 50 mm in 27,3 uur;
- T=100: 63 mm in 16,2 uur (beide met 1/s/ha afvoer);
- Industrierterreinen vanaf milieuklasse 3;
- Kosten-baten analyse initiatiefnemer.

- 5a
- Op nieuwbouw of herstructureringslocaties wordt vroegtijdig het grondwaterpeil en grondwaterstroming gemeten dmv peilbuizen registratie.
 - Om de werking van de drainage te toetsen wordt een tijdelijk grondwatermeetnet aangelegd.
 - De gemeente heeft een overzicht van bedrijven met een onttrekkingsvergunning en meet de grondwaterstand rondom deze bedrijven.
- 5b
- De gemeente gaat de grondwaterstand meten in buurten waar veel grondwaterklachten vandaan komen.
 - Drainageplannen
- 5c
- Functiebeschrijving betreffende medewerker.
 - Uitdraai klachtenregistratiesysteem
 - Gemeentelijke website
 - De gemeente heeft globaal inzicht in het grondwatersysteem en de relatie met (hevige) neerslag door middel van een grondwatermeetnet en een regenmeter.

Voorwaarden	Maatstaven
1 Bedrijfszekerheid van gemalen en andere kunstwerken dient in voldoende mate te zijn gewaarborgd.	Het aantal storingen per gemaal is gemiddeld lager dan twee maal per jaar.
2 Riolen dienen voldoende afgesloten te zijn, zodat stank-overlast wordt voorkomen.	Geen constatering van stankoverlast.
3 Het rioolbeheer dient zo goed mogelijk afgestemd te worden met andere gemeentelijke taken.	Jaarlijkse afstemming met andere beheerders bij het opstellen van operationele programma's voor de riolering.
4 Ongewenste lozingen dienen te worden voorkomen	• Vergunningen moeten eenmaal per 5 jaar gecontroleerd worden, afhankelijk van de aard van de bedrijven • Geen illegale aansluitingen
5 De actuele conditie van de riolering dient bekend te zijn.	• Revisiegegevens riolering verwerken in geautomatiseerd rioolbeheerprogramma maximaal 3 maanden na gereed werk • Periodieke inspectie rioolstelsel.
6 Klantvriendelijke benadering.	Op klachten betreffende huisaansluitingen wordt binnen 1 dag gereageerd.